

OBWIESZCZENIE MINISTRA PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH

z dnia 23 lutego 1984 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały nr 136 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 1981 r. w sprawie zasad przydzielania pracownikom odzieży ochronnej, odzieży roboczej i sprzętu ochrony osobistej.

1. Na podstawie § 2 uchwały nr 157 Rady Ministrów z dnia 14 listopada 1983 r. zmieniającej uchwałę w sprawie zasad przydzielania pracownikom odzieży ochronnej, odzieży roboczej i sprzętu ochrony osobistej (Monitor Polski Nr 4), poz. 234) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst uchwały nr 136 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 1981 r. w sprawie zasad przydzielania pracownikom odzieży ochronnej, odzieży roboczej i sprzętu ochrony osobistej (Monitor Polski z 1981 r. Nr 19, poz. 168 i z 1983 r. Nr 41, poz. 234), z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów wydanych przed dniem ogłoszenia jednolitego tekstu i z zachowaniem ciągłej numeracji rozdziałów, paragrafów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) § 29 i § 32 uchwały nr 136 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 1981 r. w sprawie zasad przydzielania pra-

cownikom odzieży ochronnej, odzieży roboczej i sprzętu ochrony osobistej (Monitor Polski Nr 19, poz. 168) w brzmieniu:

- „§ 29. 1. Przepisy dotyczące ministrów stosuje się odpowiednio do kierowników urzędów centralnych.
2. Przepisy dotyczące wojewodów stosuje się odpowiednio do prezydentów miast stopnia wojewódzkiego.”

„§ 32. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”,

- 2) § 3 uchwały nr 157 Rady Ministrów z dnia 14 listopada 1983 r. zmieniającej uchwałę w sprawie zasad przydzielania pracownikom odzieży ochronnej, odzieży roboczej i sprzętu ochrony osobistej (Monitor Polski Nr 41, poz. 234) w brzmieniu:

„§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia”.

Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych: S. Ciosek

Załącznik do obwieszczenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 23 lutego 1984 r. (poz. 58)

UCHWAŁA Nr 136 RADY MINISTROW

z dnia 12 lipca 1981 r.

w sprawie zasad przydzielania pracownikom odzieży ochronnej, odzieży roboczej i sprzętu ochrony osobistej.

Na podstawie art. 227 § 2 Kodeksu pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141, z 1975 r. Nr 16, poz. 91, z 1981 r. Nr 6, poz. 23 i z 1982 r. Nr 31, poz. 214) Rada Ministrów uchwala, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Odzież ochronna i sprzęt ochrony osobistej, zwane dalej „ochronami osobistymi”, obejmują: odzież ochronną, ochrony nóg, rąk, głowy, twarzy i oczu, dróg oddechowych, słuchu, ochrony zabezpieczające przed spadnięciem z wysokości oraz ochrony izolujące cały organizm. Ochrony osobiste oraz odzież i obuwie robocze są przydzielane pracownikom bezpłatnie i stanowią mienie zakładu pracy.

2. Ochrony osobiste oraz odzież i obuwie robocze powinny być używane przez pracowników w miejscu pracy zgodnie z przeznaczeniem. Dopuszcza się ich używanie poza miejscem pracy tylko w czasie dojścia do pracy i powrotu, w razie wykonywania pracy w terenie.

§ 2. Do wykonywania krótkotrwałych prac oraz czynności inspekcyjnych przydziela się pracownikom dyżurne ochrony osobiste i odzież roboczą. Dyżurne ochrony osobiste i odzież roboczą otrzymują również studenci i uczni-

wie odbywający w zakładzie pracy zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe oraz pracownicy delegowani do doraźnych prac społecznych na terenie zakładu — na czas wykonywania pracy. Zakłady pracy, na których terenie są prowadzone takie prace, mają obowiązek zapewnienia dyżurnego wyposażenia w niezbędnym zakresie asortymentowym oraz są obowiązane do systematycznej konserwacji i dezynfekcji dyżurnych ochron osobistych i odzieży roboczej.

§ 3. W razie przesunięcia pracownika na stanowisko pracy, na którym przysługuje inne wyposażenie w ochronny osobiste, odzież i obuwie robocze, pracownik jest obowiązany zwrócić nie przewidziane dla danego stanowiska ochrony osobiste, odzież i obuwie robocze, z wyjątkiem bielizny osobistej. Pracownik może zamiast odzieży roboczej i obuwia roboczego zwrócić ich równoważność pieniężną, którą zakład pracy może obniżyć, uwzględniając stopień zużycia. Przepisy § 12 ust. 2 i § 20 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

§ 4. 1. Szczegółowe rodzaje ochron osobistych, odzieży i obuwia roboczego określają odpowiednie katalogi, wydawane przez jednostki obrotu towarowego, zawierające informacje o właściwościach użytkowych i wytrzymałości tych wyrobów, a także materiałów zastosowanych do ich produkcji.

2. Poszczególne przedmioty ochron osobistych, odzież i obuwia roboczego przed wydaniem pracownikowi powinny być oznaczone w sposób zapewniający możliwość ustalenia zakładu pracy, którego mienie stanowią.

Rozdział 2

Ochrony osobiste.

§ 5. 1. Ochrony osobiste mają na celu zabezpieczenie pracownika przed działaniem niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia czynników, występujących w czasie pracy. Przydzielane ochrony osobiste powinny być dostosowane do rodzaju wykonywanych prac oraz stopnia zagrożenia wynikającego z procesu technologiczno-produkcyjnego.

2. Przydział nowych ochron osobistych następuje po uprzednim zwrocie zużytych, z wyjątkiem bielizny osobistej.

3. Pracownik nie może być dopuszczony do pracy bez ochron osobistych, przewidzianych dla danego stanowiska pracy.

4. Ochrony osobiste powinny być używane i konserwowane według wskazań zawartych w instrukcji producenta, załączonej do każdego wyrobu.

5. Ochrony osobiste są wykonywane według wzorów zatwierdzonych przez Centralny Instytut Ochrony Pracy (CIOP); znak i numery rejestracyjne CIOP powinny być umieszczone na wyrobach, metkach towarowych lub w załączonych instrukcjach użytkownika.

6. Zakład pracy może przydzielić pracownikom używane ochrony osobiste, z wyjątkiem bielizny osobistej, jeżeli przedmioty te zachowały właściwości ochronne, nadal są przydatne, czyste i zdezynfekowane, w stopniu odpowiadającym wymaganiom higienicznosanitarnym.

§ 6. Ochrony osobiste dzielą się na następujące grupy:

- 1) odzież ochronną obejmującą: ubrania, kurtki, płaszcze, kombinezony, płaszczofartuchy, fartuchy przednie, kamizelki, fartuchospodnie, bluzy, bieliznę osobistą, naboruszniki, nasiadki, ochraniacze piersi, narekawniki, naramienniki, ochraniacze ud, kaptury, czapki, chustki, pokrowce na czapki i inne ochrony tułowia; odzież ochronna przysługuje pracownikom zatrudnionym w warunkach, w których narażeni są na działanie: płynnych czynników chemicznych, pyłów, czynników gorących (promieniowanie ciepłe, żar, płomień, iskry, odpryski stopionego metalu), szkodliwych dla zdrowia czynników biologicznych, wody i deszczu, niskich temperatur, czynników mechanicznych (odpryski metali, drewna i tworzyw sztucznych), promieniowania elektromagnetycznego (w tym mikrofałe), promieniowania jonizującego (rentgenowskie, jądrowe), gromadzących się ładunków elektrostatycznych lub na możliwość porażenia prądem; bieliznę osobistą przydziela się tylko wtedy, gdy stanowi ona konieczne uzupełnienie odzieży ochronnej, w szczególności niepalnej, kwasoochronnej oraz chroniącej przed toksycznymi substancjami chemicznymi;
- 2) ochrony nóg obejmujące: buty długie do kolan i do bioder, półsaperki, botki, trzewiki, półbuty, sandały, trepy i częściowe ochrony nóg; obuwiu przysługuje pracownikom zatrudnionym w warunkach narażenia nóg na: urazy mechaniczne powodujące skałeczenia nóg, przekłucia stóp lub zgniecenie palców, iskry i gorące odpryski metali, wysoką i niską temperaturę, wodę, płynne środki chemiczne, gromadzenie się ładunków

elektrostatycznych, porażenie prądem elektrycznym, oraz poślizgnięcie się spowodowane śliską posadzką;

- 3) ochrony rąk obejmujące: rękawice pięcio-, trzy- i jednopalcowe, łapawice, woreczki ochronne oraz dlonice; rękawice ochronne przysługują pracownikom wykonującym prace w warunkach narażenia rąk na: szkodliwe działanie substancji chemicznych, czynniki gorące (promieniowanie podczerwone, żar, płomień, iskry, odpryski metali stopionych, kontakt z nagrzanymi przedmiotami), szkodliwe działanie promieniowania jonizującego, szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne, niskie temperatury, wodę, czynniki mechaniczne powodujące skałeczenia rąk, przekłucia, starcie naskórka, porażenie prądem; rękawice skórzane mogą być wydawane tylko do prac z iskrami i płomieniem;
- 4) ochrony głowy obejmujące: helmy ochronne, których zadaniem jest maksymalne zabezpieczenie głowy przed uderzeniami i przedmiotami spadającymi z wysokości, kapelusze hutnicze zabezpieczające przed odpryskami płynnych metali, stożki ochronne chroniące przed chłodem;
- 5) ochrony twarzy i oczu obejmujące: okulary ochronne i osłony twarzy; przysługują one pracownikom wykonującym prace w warunkach narażenia twarzy i oczu na: odpryski metali, drewna i tworzyw sztucznych, pyły, ciecz szkodliwe, pary i gazy drażniące, gorące odpryski i rozpryski stopionych metali, promieniowanie laserowe, promieniowanie nadfioletowe, mikrofałe, intensywne promieniowanie termotemperaturowe;
- 6) ochrony dróg oddechowych obejmujące: sprzęt oczyszczający powietrze z zanieczyszczeń (filtry, pochłaniacze, filtropochłaniacze) oraz sprzęt izolujący od powietrza niezdarnego do oddychania (sprzęt węzowy, powietrzny, butlowy, regenerujący);
- 7) ochrony słuchu obejmujące: wkładki, nauszniki i helmy przeciwhałasowe, których stosowanie ma na celu ochronę człowieka przed utratą słuchu spowodowaną pracą w hałasie;
- 8) ochrony zabezpieczające przed spadnięciem z wysokości, obejmujące: pasy bezpieczeństwa, szelki bezpieczeństwa, szelkowe pasy do mycia okien, linki pomocnicze do pasów bezpieczeństwa, kombinezony z wmontowanymi szelkami bezpieczeństwa;
- 9) ochrony izolujące cały organizm, tj. hermetyczne kombinezony (np. odzież gazoszczelna) stosowane przy pracach bezpośrednio zagrożających życiu lub zdrowiu pracownika.

§ 7. W razie przedłużenia okresu używalności ochronnej odzieży ocieplonej i przeciwdeszczowej oraz obuwia ochronnego ponad okres ustalony w tabeli norm, pracownikowi wypłaca się ekwiwalent pieniężny według zasad ustalonych dla odzieży roboczej. Do obliczenia ekwiwalentu za odzież ocieploną wydawaną na sezon zimowy przyjmuje się, że okres zimowy wynosi 5 miesięcy.

§ 8. 1. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu ze związkami zawodowymi może określić ogólne warunki, w których zamiast przydzielania ochronnej odzieży ocieplonej i przeciwdeszczowej, obuwia ocieplonego oraz bielizny osobistej dopuszczalne jest używanie przez pracowników odzieży własnej i obuwia własnego, zapewniających należytą ochronę.

2. W razie używania przez pracowników odzieży własnej i obuwia własnego zgodnie z warunkami, o których mowa w ust. 1, zakład pracy wypłaca ekwiwalent pieniężny według zasad ustalonych dla odzieży roboczej.

Rozdział 3

Odzież robocza i obuwie robocze.

§ 9. 1. Odzież robocza obejmuje: ubrania, kombinezony, fartuchy, bluzy, koszule, bluzki, spodnie, spódnice, suknie, fartuchy przednie, fartuchy częściowe, bieliznę osobistą, czapki, czepki, furażerki, chustki i kaptury. Jest to odzież przeznaczona do użytku podczas wykonywania pracy, odpowiednio dostosowana do wykonywanych czynności i do wymagań higienicznych procesu produkcyjnego, a także dla zachowania wymagań sanitarnych.

2. Odzież roboczą przydziela się pracownikom stale wykonującym prace, przy których występuje intensywne brudzenie, przykra woń bądź działają czynniki mechaniczne powodujące przetarcie, rozdarcie, przyspieszone niszczenie odzieży własnej pracownika, a także ze względu na określone wymagania sanitarne lub higieniczne; bieliznę osobistą oraz koszule przydziela się tylko wtedy, gdy są niezbędne do używania pod odzieżą roboczą ze względu na wykonywanie prac powodujących intensywne brudzenie i przykrą woń oraz ze względu na uzasadnione wymagania sanitarne (szpitale).

§ 10. Obuwie robocze obejmuje: trzewiki, półbuty, pólśaperki, saperki, skutery, sandały, obuwie profilaktyczne, pantolety. Obuwie robocze przydziela się pracownikom stale zatrudnionym przy pracach, przy których występuje intensywne brudzenie lub przyspieszone niszczenie obuwia; obuwie profilaktyczne przydziela się przy pracach wykonywanych w pozycji stojącej.

§ 11. 1. Stosuje się następujące formy zaopatrywania pracowników w odzież i obuwie robocze:

- 1) przydzielanie do stałego indywidualnego używania,
- 2) przydzielanie w systemie rotacyjnym, polegającym na organizowaniu przez zakład pracy prania i konserwacji oraz stałej wymiany zabrudzonej lub uszkodzonej odzieży roboczej.

2. O wyborze właściwej formy zaopatrywania pracowników w odzież i obuwie robocze decydują kierownicy zakładów pracy w uzgodnieniu z zakładowymi organizacjami związkowymi.

3. Przepis ust. 1 pkt 2 nie dotyczy bielizny osobistej oraz obuwia.

§ 12. 1. Odzież i obuwie robocze wydane do stałego indywidualnego używania, które po upływie okresu używalności ustalonego w tabelach norm ochron osobistych oraz odzieży i obuwia roboczego zachowały cechy użytkowe, powinny być przez pracowników nadal używane zgodnie z przeznaczeniem, do czasu zużycia.

2. Pracownicy po raz pierwszy podejmujący pracę zawodową nabywają uprawnienia do odzieży i obuwia roboczego z dniem przystąpienia do pracy. Przydział nowej odzieży i obuwia roboczego następuje po uprzednim zwrocie przedmiotów zużytych, z tym że odzież i obuwie robocze zużyte w stopniu uniemożliwiającym ich dalsze stosowanie w zakładzie pracy lub wykorzystanie do innych odpowiednich celów mogą być — za zgodą kierownika zakładu pracy — przekazywane nieodpłatnie na własność pracowników.

3. Bielizna osobista nie podlega obowiązkowi zwrotu.

4. Zakład pracy może przydzielić pracownikom używaną odzież i obuwie robocze, z wyjątkiem bielizny osobistej, jeżeli przedmioty te są nadal przydatne, czyste i zdezynfekowane, w stopniu odpowiadającym wymaganiom higieniczno-sanitarnym. Używana odzież i obuwie robocze powinny być wydawane przede wszystkim:

- 1) pracownikom nowo przyjmowanym, sezonowym, pracownikom zatrudnionym przy pracach wykonywanych doraźnie, studentom i uczniom, a także do prac powodujących intensywne brudzenie oraz
- 2) jako odzież i obuwie zastępcze na czas prania i reperatury odzieży wydanej do stałego używania.

§ 13. 1. Za używanie odzieży i obuwia roboczego, wydanego do stałego indywidualnego używania, przez okres dłuższy niż ustalony w tabeli norm, pracownikowi wypłaca się ekwiwalent pieniężny za każdy miesiąc przedłużonego czasu używania.

2. Podstawę do ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego, o którym mowa w ust. 1, dla poszczególnych asortymentów odzieży i obuwia ustala Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w każdym roku — na podstawie średnich cen podstawowych rodzajów odzieży, określonych przez Ministra Gospodarki Materiałowej.

3. Wysokość ekwiwalentu pieniężnego ustala się proporcjonalnie do podstawy ustalonej w trybie określonym w ust. 2 i czasu używania odzieży i obuwia ponad okres ustalony w tabeli norm.

§ 14. 1. Kierownicy zakładów pracy w uzgodnieniu z zakładowymi organizacjami związkowymi mogą ustalić stanowiska pracy lub rodzaje prac, przy których jest dopuszczalne używanie przez pracowników, za ich zgodą, określonych rodzajów własnej odzieży i obuwia roboczego zamiast odzieży i obuwia przewidzianych w tabeli norm. Używana przez pracowników własna odzież i obuwie robocze powinny odpowiadać wymaganiom bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. W wypadkach, o których mowa w ust. 1, zakład pracy wypłaca pracownikom ekwiwalent pieniężny.

3. Ekwiwalent pieniężny wypłaca się również pracownikom zatrudnionym na innych stanowiskach pracy niż wymienione w ust. 1, za ich zgodą, jeżeli występuje okrośowa trudność w przydzieleniu właściwej odzieży i obuwia roboczego.

4. Ekwiwalent pieniężny, o którym mowa w ust. 2 i 3, przysługuje za miesiąc lub kwartał w wysokości ustalonej w trybie § 13 ust. 2 i 3.

5. W wypadkach, o których mowa w ust. 1 i 3, wypłaca się także ekwiwalent pieniężny za pranie i naprawę odzieży roboczej.

6. Wypłatę ekwiwalentu następuje po upływie kwartału lub miesiąca używania własnej odzieży i obuwia.

§ 15. W zakładach pracy, w których odzież robocza jest przydzielana systemem rotacyjnym, nie stosuje się ekwiwalentu za przedłużenie okresu używalności odzieży.

Rozdział 4

Normy wyposażenia w ochrony osobiste, odzież roboczą i obuwie robocze.

§ 16. 1. Ochrony osobiste, odzież i obuwie robocze, okresy ich używalności oraz wskazania dotyczące najbardziej właściwych wzorów są ustalane w normie wyposażenia na określone stanowisko lub rodzaj pracy. Okresy używalności ochron osobistych, z wyjątkiem odzieży, o której mowa w § 8, są ustalane w celu określenia potrzeb ilościowych i asortymentowych zakładów pracy. Ochrony te powinny być używane do czasu zachowania ich cech ochronnych.

2. Podstawą do ustalenia normy wymienionej w ust. 1 powinny być:

- 1) ocena warunków pracy, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na zdrowie pracownika, oraz stopień zużycia odzieży, a także
  - 2) wskaźniki użytkowe wyrobów i zastosowanych materiałów, określone w katalogach i instrukcjach producentów.
3. Normy wyposażenia w ochronę osobistą, odzież i obuwie robocze mogą zawierać tylko niezbędnie potrzebne w procesie pracy asortymenty wynikające z wymagań bezpieczeństwa i higieny danych stanowisk pracy oraz powinny obejmować:

- 1) przedmioty ochrony osobistych, zawarte w katalogu opracowanym przez Centralny Instytut Ochrony Pracy oraz innych katalogach tych ochron,
  - 2) przedmioty odzieży roboczej i obuwia roboczego, ujęte w katalogach odzieży roboczej oraz obuwia roboczego i profilaktycznego, a także w aktualnych informacjach uprawnionych producentów tych wyrobów,
  - 3) inne rodzaje odzieży i obuwia według wzorów zatwierdzonych przez Centralny Instytut Ochrony Pracy.
4. Normy wyposażenia w odzież ochronną ocieploną i przeciwdeszczową, ochronne obuwie ocieplone i gumowe dla stanowisk, na których praca wykonywana na otwartej przestrzeni lub w pomieszczeniach nie ogrzewanych nie ma charakteru stałego, powinny być ustalone z odpowiednio dłuższym okresem używalności, proporcjonalnym do czasu wykonywanej pracy.

5. Normy wyposażenia nie mogą obejmować kożuchów i kurtek ocieplanych futrem naturalnym. W wyjątkowo uzasadnionych wypadkach właściwy minister (kierownik urzędu centralnego) może wyrazić zgodę na używanie kożuchów, jeżeli ze względu na bezpieczeństwo pracy wprowadzenie innych rodzajów ochronnej odzieży ocieplonej nie jest wskazane.

6. Normy wyposażenia w odzież i obuwie robocze mogą być ustalane dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych oraz na innych stanowiskach, na których praca jest stale wykonywana w warunkach narażenia własnej odzieży i obuwia na intensywne niszczenie i brudzenie oraz ze względu na określone wymagania sanitarne i higieniczne (np. dla pracowników dozoru technicznego, lekarzy, pielęgniarek, laborantek, magazynierów, sprzedawców).

7. Odzież i obuwie ochronne i robocze nie mogą być przydzielane zatrudnionym przy pracy biurowej oraz z uwagi na dojazd pracowników delegowanych do miejsc wykonywanych czynności służbowych.

8. W razie równoczesnego przydzielenia kilku rodzajów obuwia (np. trzewiki przemysłowe, buty gumowe, buty filcowe) należy przestrzegać właściwego ustalania okresów używalności tych przedmiotów; okresy te powinny być odpowiednio dłuższe niż w wypadku wydawania jednego rodzaju obuwia.

§ 17. 1. Przepisy, o których mowa w § 6, 9, 10 i 16, stanowią podstawę do opracowania w okresie do dnia 30 czerwca 1984 r.:

- 1) resortowych tabel norm przydziału ochrony osobistych, odzieży i obuwia roboczego, ustalanych przez naczelne i centralne organy administracji państwowej właściwe dla określonej działalności jednostek i zakładów budżetowych podległych naczelnym, centralnym i terenowym organom administracji państwowej,
- 2) zakładowych tabel norm przydziału ochrony osobistych, odzieży i obuwia roboczego dla zakładów pracy, ustalanych przez kierowników tych zakładów, z wyłączeniem jednostek i zakładów budżetowych, w porozumieniu z zakładowymi organizacjami związkowymi.

2. Naczelne i centralne organy administracji państwowej będące organami założycielskimi przedsiębiorstw państwowych mogą wydawać dla nadzorowanych przedsiębiorstw wytyczne do opracowania zakładowych tabel norm przydziału ochrony osobistych, odzieży i obuwia roboczego oraz ustalić dla zakładów pracy tej samej branży lub o podobnym profilu produkcyjnym i warunkach pracy jednolite tabele norm przydziału ochrony osobistych, odzieży i obuwia roboczego.

3. Terenowe organy administracji państwowej mogą zastosować wytyczne lub tabele, o których mowa w ust. 2, odpowiednio do zakładów pracy, dla których są organami założycielskimi.

§ 18. 1. Okres używalności odzieży i obuwia roboczego ustala się w miesiącach kalendarzowych, a odzieży i obuwia ocieplonego wydawanych na sezon zimowy — liczbą okresów zimowych lub w razie ciągłego używania — w miesiącach kalendarzowych. Okres używalności poszczególnych przedmiotów odzieży i obuwia liczy się od dnia ich wydania pracownikowi.

2. Przy ustalaniu rzeczywistego czasu używania odzieży i obuwia uwzględnia się czas przepracowany wraz z urlopem wypoczynkowym, z wyłączeniem innych okresów nieobecności pracownika w pracy trwających ponad jeden miesiąc.

3. Pracownikom zatrudnionym w niepełnym wymiarze czasu pracy przedłuża się okresy używalności przydzielonych przedmiotów proporcjonalnie do czasu pracy.

4. Przy ustalaniu przez zakłady pracy okresu używalności używanej odzieży i obuwia roboczego należy uwzględnić stopień rzeczywistego ich zużycia.

5. W zakładach pracy, w których odzież robocza jest przydzielana systemem rotacyjnym, okresy jej używalności ustala się tylko w celu określenia planowanego zapotrzebowania.

Rozdział 5

Konserwacja i zwrot używanych ochrony osobistych, odzieży i obuwia roboczego.

§ 19. 1. Do obowiązków pracownika należy utrzymywanie w należyłym stanie przydzielonych mu ochrony osobistych, odzieży i obuwia roboczego.

2. Konserwacja przedmiotów wymienionych w ust. 1, ich odkażanie, naprawa oraz pranie odzieży ochronnej i roboczej, a także naprawa obuwia należą do obowiązków zakładu pracy.

3. Jeżeli zakład pracy nie ma możliwości prania i naprawy odzieży roboczej wydanej do stałego indywidualnego używania, za zgodą pracownika wypłaca mu ekwiwalent pieniężny w wysokości i na zasadach ustalonych w odrębnym trybie.

4. Jeżeli w ciągu miesiąca kalendarzowego pracownik, niezależnie od przyczyny (np. urlop, zwolnienie lekarskie, ćwiczenia wojskowe), nie przepracował ani jednego dnia, ekwiwalent za pranie odzieży nie przysługuje.

5. Nie można zlecać pracownikom do prania lub naprawy we własnym zakresie:

- 1) odzieży ochronnej i dyżurnej odzieży roboczej,
- 2) odzieży roboczej skażonej bakteriologicznie lub substancjami szkodliwymi dla zdrowia ani odzieży o dużym stopniu zabrudzenia substancjami trudnymi do prania, a zwłaszcza odzieży używanej przez smarowników, kanałowych, malarzy,
- 3) obuwia ochronnego i roboczego.

§ 20. 1. Jeżeli pracownik nie zwrócił przydzielonych mu przez zakład pracy ochron osobistych, odzieży i obuwia roboczego, których okres używalności upłynął, jest on obowiązany do uiszczenia należności:

- 1) za przedmioty kupowane przez jednostki skupu surowców wtórnych — w wysokości obliczonej według obowiązujących cen skupu surowców wtórnych,
- 2) za inne przedmioty — w wysokości ustalonej szacunkowo przez zakładową komisję, w której skład powinien wchodzić przedstawiciel zakładowej organizacji związkowej.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do wypadków, o których mowa w § 12 ust. 2 i 3.

3. W razie utraty, zniszczenia lub przedwczesnego zużycia ochron osobistych oraz odzieży i obuwia roboczego zakład pracy — po sporządzeniu protokołu konieczności — jest obowiązany wydać pracownikowi niezwłocznie inne ochrony osobiste, odzież i obuwie robocze przewidziane w tabelach norm. Jeżeli utrata, zniszczenie lub przedwczesne zużycie tych przedmiotów nastąpiło z winy pracownika, jest on obowiązany uiścić kwotę równą nie zamortyzowanej części wartości utraconych lub zniszczonych ochron osobistych, odzieży i obuwia roboczego. Kwotę tę zakład pracy może obniżyć, jeżeli uzasadniają to okoliczności zniszczenia.

§ 21. 1. W razie rozwiązania stosunku pracy pracownik jest obowiązany zwrócić zakładowi pracy ochrony osobiste, odzież i obuwie robocze, z wyjątkiem bielizny osobistej.

2. Pracownik może przejść na własność odzież roboczą oraz obuwie robocze i ochronne (z wyjątkiem odzieży i obuwia skażonego bakteriologicznie lub substancjami szkodliwymi) za zwrotem wartości ustalonej w sposób określony w § 20 ust. 3. Wartość tę zakład pracy może obniżyć, jeżeli uzasadnia to rzeczywisty stopień zużycia rzeczy.

3. Odzież i obuwie robocze nie podlega zwrotowi w razie:

- 1) przejścia pracownika na emeryturę lub rentę,
- 2) śmierci pracownika,
- 3) używania tych przedmiotów przed rozwiązaniem stosunku pracy przez okres przekraczający 75% okresu używalności określonego w tabeli norm.

§ 22. Całkowicie użytą odzież roboczą, nie nadającą się do wykorzystania i nie przekazaną na własność pracownika, oraz użytą odzież ochronną zakład pracy sprzedaje właściwym jednostkom skupującym surowce wtórne, a jeśli to jest niemożliwe lub nieuzasadnione — niszczy, sporządzając odpowiedni protokół.

Rozdział 6

Obowiązki kierowników zakładów pracy.

§ 23. 1. Kierownicy zakładów pracy są obowiązani:

- 1) przydzielać pracownikom zatrudnionym na określonych stanowiskach pracy ochrony osobiste oraz odzież i obuwie robocze zgodnie z obowiązującą tabelą norm, a dla nowo powstałych stanowisk pracy nie objętych

tabelą norm — ochrony osobiste oraz odzież i obuwie robocze przewidziane dla podobnych stanowisk pracy, w zakresie niezbędnym ze względu na bezpieczeństwo i higienę pracy,

- 2) przydzielać pracownikom dodatkowe ochrony osobiste w razie zmian w procesie techniczno-produkcyjnym lub w organizacji danego stanowiska pracy oraz w innych wypadkach, w których dodatkowe ochrony osobiste są niezbędne ze względu na bezpieczeństwo i higienę pracy,
- 3) wstrzymywać w uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową, całkowicie lub częściowo, wydawanie ochron osobistych oraz odzieży i obuwia roboczego w razie wprowadzenia zmian w procesie techniczno-produkcyjnym lub w organizacji danego stanowiska pracy, eliminujących uprzednie zagrożenia,
- 4) zapewnić odpowiednie zaopatrzenie zakładu pracy w ochrony osobiste, odzież i obuwie robocze oraz ich przechowywanie, odkażanie i konserwację,
- 5) prowadzić analizę przydatności i funkcjonalności wzorów ochron osobistych, odzieży i obuwia roboczego na poszczególnych stanowiskach pracy oraz zapewnić ich najwłaściwszy dobór,
- 6) przestrzegać i kontrolować stan oraz estetykę odzieży i obuwia, a także stan ochron osobistych znajdujących się w używaniu pracowników,
- 7) przeciwdziałać gromadzeniu się nieuzasadnionych zapasów ochron osobistych oraz odzieży i obuwia roboczego.

2. Kierownicy zakładów pracy, o których mowa w § 17 ust. 2, oraz jednostek i zakładów budżetowych zgłaszają naczelnym i centralnym organom administracji państwowej wnioski w zakresie zmian do tabel norm przydziału ochron osobistych, odzieży i obuwia roboczego, ustalonych przez te organy.

Rozdział 7

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 24. Resortowe, branżowe i zakładowe tabele norm ochron osobistych, odzieży i obuwia roboczego zachowują moc do czasu wydania nowych tabel norm, o których mowa w § 17.

§ 25. Normy ochron osobistych, odzieży i obuwia roboczego pracowników ministerstw (urzędów centralnych) oraz pracowników urzędów terenowych organów administracji państwowej ustalają odrębne przepisy.

§ 26. Zaleca się centralnym związkom spółdzielczym oraz organizacjom społecznym stosowanie zasad ustalonych w uchwale.

§ 27. Traci moc uchwała nr 9 Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 1972 r. w sprawie produkcji, poprawy jakości i zaopatrzenia w odzież ochronną, roboczą i sprzęt ochronny osobistej oraz w sprawie zasad gospodarowania tą odzieżą (Monitor Polski z 1972 r. Nr 7, poz. 44, z 1973 r. Nr 36, poz. 219, z 1974 r. Nr 3, poz. 15 i z 1979 r. Nr 21, poz. 120).

Redakcja: Urząd Rady Ministrów — Biuro Prawne, Warszawa, Al. Ujazdowskie 1/3.
Administracja: Administracja Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, ul. Powsińska 69/71,
00-979 Warszawa (skrytka pocztowa 81), tel. 28-90-01 w. 608 i 42-14-78

Flotowano z polecenia Prezesa Rady Ministrów
w Zakładach Graficznych „Tamka”, Zakład nr 1, Warszawa, ul. Tamka 3.

Zam. 0178-1300-84.

Cena 16,00 zł